

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 972/2022
28.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Зеленило“ Панчево, чији је пуномоћник Зоран Крстић, адвокат из ..., уз учешће умешача града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво, ради исплате по тужби и ради утврђења по противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4906/21 од 06.12.2021. године, у седници одржаној 28.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4906/21 од 06.12.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4906/21 од 06.12.2021. године у ставу првом изреке и пресуда Основног суда у Панчеву П1 605/19 од 01.09.2021. године у ставовима другом, трећем и четвртном изреке, тако што се **УСВАЈА** противтужбени захтев туженог и утврђује да тужилац-противтужени као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014), а **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужени обавезе да му на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у периоду од 01.11.2016. године до 01.11.2019. године исплати укупно 73.546,52 динара, са припадајућом законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости па до исплате (ближе одређено у ставу другом изреке првостепене пресуде) и одбија се захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове целог поступка у износу од 64.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 605/19 од 01.09.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је ступање града Панчева у парницу, у својству умешача на страни туженог-противтужиоца. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцу на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у периоду од 01.11.2016. године до 01.11.2019. године исплати укупно 73.546,52 динара, у појединачним месечним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе одређени у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован прејудисијелни противтужбени захтев којим је тужени тражио да се утврди да тужилац као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014), као и да се тужилац обавезе да туженом накнади све парничне трошкове са законском затезном каматом од дана извршности до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове поступка од 100.129,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4906/21 од 06.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе туженог и умешача на страни туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом, трећем и четвртим изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев умешача на страни туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, Врховни суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20 и 10/23 – други закон) да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у спорном периоду био у радном односу код туженог. У истом периоду тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у нижем износу од износа који је предвиђен одредбама Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС“ број 59/2015, који је ступио на снагу 03.07.2015. године) и Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 27/15 ... 94/19). Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење

годишњег одмора утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба Закона о раду (цитираних у првостепеној пресуди), члана 9. став 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, одредбе чланова 60, 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чланова 80, 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа града Панчева, оценио да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, те да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, због чега је усвојио тужбени, а одбио противтужбени захтев.

По додатној аргументацији другостепеног суда, иако се трошкови за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора сматрају зарадом у ширем смислу тог појма одређеног чланом 105. став 3. Закона о раду (јер се на ова примања плаћају порези и доприноси који терете зараду) и чланом 118. став 1. тачка 5. и 6. Закона о раду, ова накнада има карактер накнаде за повећане трошкове које запослени има док ради, а не карактер накнаде за обављени рад из чланова 106. и 107. Закона о раду, због чега се не могу применити правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, с циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. Чланом 3. став 1. истог закона прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица и запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законима који уређују плате у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу напредовања) којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи, на основу којих се повећава износ плата и другог сталног примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду да коефицијент за

обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

Имајући у виду наведено, као и чињеницу да је тужени корисник буџетских средстава, то се на туженог, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему). С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога, по схватању Врховног суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду), због чега су нижестепене пресуде преиначене и усвојен противтужбени захтев, а одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату разлике између исплаћеног и траженог износа на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови парничног поступка, који обухватају трошкове на име састава одговора на тужбу, противтужбе и једног образложеног поднеска од стране адвоката по 9.000,00 динара, заступања на три одржана рочишта по 10.500,00 динара и једно неодржано рочиште 6.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења, док трошак на име састава жалбе и ревизије од стране адвоката, као и трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП. Како су преиначене нижестепене пресуде поводом ревизије туженог, то је преиначена и одлука о трошковима, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучено као у изреци.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић